

Government Defence Anti-Corruption Index 2012

W dniu 29 stycznia 2013 roku Transparency International opublikowało przygotowany przez jej brytyjski oddział indeks dotyczący korupcji w siłach zbrojnych. Jest to pierwsza edycja narzędzia funkcjonującego pod nazwą Government Defence Anti-Corruption Index (Indeks Przeciwdziałania Korupcji w Obronności).

Jego celem jest analiza zagrożeń korupcyjnych, na jakie narażone są resorty obrony oraz wojsko.

Z raportu wynika, że działalność antykorupcyjna w sferze obronności napotyka na 3 podstawowe przeszkody: niedostateczny nadzór, obawy przed zgłaszaniem przypadków korupcji oraz objęciem znacznej części tej sfery tajemnicą i utrzymywaniem obywateli w niewiedzy.

Autorzy badania przy ustalaniu wyników państw wzięli pod uwagę 77 wskaźników opartych na odpowiedziach na pytania, które podzielone były na 5 grup odpowiadających 5 obszarom ryzyka: polityki, finansów, personelu, bieżącej aktywności oraz zamówieniom publicznym. Na tej podstawie kraje otrzymały oceny od A (bardzo dobrze) do F (niedostatecznie).

W badaniu uwzględniono 82 państwa. Niemal 70 procent z nich osiągnęło wyniki, które pozwalają stwierdzić, że mechanizmy antykorupcyjne w podmiotach odpowiedzialnych za obronność funkcjonują źle lub w ogóle ich brak. Autorzy raportu alarmują, że korupcja w tym sektorze przyczynia się nie tylko do marnotrawienia publicznych środków, ale i do zagrożeń dla bezpieczeństwa państwa.

Najwyższą ocenę wystawiono jedynie 2 krajom: Australii oraz Niemcom. Badacze uznali, że posiadają one sprawnie funkcjonujące procedury antykorupcyjne, polityka jest przejrzysta a nadzór skuteczny. Na drugim końcu spektrum z oceną F znalazły się Algieria, Angola, Demokratyczna Republika Kongo, Egipt, Erytrea, Jemen, Kamerun, Libia oraz Syria, którym wytknięto brak podstawowych zabezpieczeń antykorupcyjnych, nie mówiąc o mechanizmach instytucjonalnych.

Polsce przyznano ocenę C, co oznacza umiarkowane ryzyko korupcyjne. W naszym przypadku najwyżej oceniono sferę polityczną. Doceniono cywilną kontrolę nad siłami zbrojnymi oraz jawność budżetu przeznaczanego na obronność i przejrzystość prac nad nim. Zwrócono również uwagę na funkcjonujące w MON Biuro ds. Procedur Antykorupcyjnych.

Nieco większe ryzyko korupcyjne, w ocenie autorów, pochodzi z obszarów zarządzania personelem, gospodarowania finansami oraz zamówień publicznych. W pierwszym przypadku podkreślono rolę Prokuratury Wojskowej w zwalczaniu korupcji w armii. Wskazano również na fakt, że przełożeni nie mają wpływu na wypłacanie poborów. Wytknięto jednak brak przepisów dotyczących demaskatorów oraz próby ingerencji politycznych na obsadzanie stanowisk.

W zakresie finansów uwagę autorów raportu zwrócił brak pozabudżetowych form finansowania wydatków na obronność. Pochwalono również fakt, że ani wojsko ani resort obrony nie posiadają żadnych przedsiębiorstw, a jedynie mogą kontrolować należące do Skarbu Państwa (MON). Niedostateczna jest jednak sprawozdawczość finansowa w sferze służb specjalnych oraz realizacji tajnych projektów zbrojeniowych.

Aczkolwiek na pochwałę zasługuje działalność Biura ds. Procedur Antykorupcyjnych również w dziedzinie zamówień publicznych, to jednak poważnym niedostatkiem stwarzającym ryzyko korupcyjne jest brak wymogu posiadania programów zapobiegających korupcji lub kodeksów etyki w podmiotach realizujących kontrakty na rzecz wojska. Wskazano również na przypadki omijania procedury udzielania zamówień publicznych przy przyznawaniu zleceń.

Najniżej oceniono podejście do ryzyka korupcyjnego w bieżącej aktywności. Autorzy nie stwierdzili w kręgach decyzyjnych podejścia do sprawy jako zagrożenia o znaczeniu strategicznym oraz długofalowego planowania. Żołnierze i pracownicy cywilni nie przechodzą również żadnych szkoleń antykorupcyjnych. Natomiast na plus zaliczono Polsce uregulowanie kwestii prywatnych firm wojskowych.

W przygotowaniu analizy brali udział nie tylko eksperci TI, ale również przedstawiciele resortów obrony i sił zbrojnych, krajowi eksperci i organizacje pozarządowe, co miało maksymalnie zobiektywizować uzyskane wyniki. W dokumencie końcowym uwzględniono również rekomendacje, których wdrożenie może przysłużyć się „uszczelnieniu” systemów antykorupcyjnych w sektorach obronnych poszczególnych państw.

[Pobierz raport](#)

[Podsumowanie dot. Polski](#)

